

Methode Estafette (editie 3) – geïntegreerde leesmethode voor groep 4-8

- Uitgever: Zwijsen
- Jaar van uitgave: 2020

Algemene beschrijving van de methode

Estafette is een geïntegreerde methode voor voortgezet technisch lezen, begrijpend lezen en studerend lezen. In de lessen voor groep 4, 5 en 6 ligt de focus op de technische leesvaardigheid, maar onderdelen zoals woordenschat, leesbegrip en leesbevordering, zitten ook verweven in deze leerjaren. Vanaf groep 7 komt de focus te liggen op leesbegrip, studerend lezen en studievaardigheden. Het technisch lezen wordt dan onderhouden, maar voor zwakke lezers blijft extra leestijd ingeroosterd met als doel om minimaal AVI-E6, het niveau van functionele geletterdheid, te behalen.

Opbouw in AVI-niveaus

De leerlijn technisch lezen in de methode is opgebouwd vanuit AVI-niveaus. Elk half jaar staat er één AVI-niveau centraal, waarbij dezelfde woordtypen (zoals woorden met aai, ooi, oei) terugkomen, maar steeds in een iets moeilijkere vorm. Estafette hanteert het convergente differentiatiemodel wat betekent dat de gehele groep met hetzelfde AVI-niveau werkt, alleen de aanpak per leerling verschilt. Estafette biedt differentiatie in drie niveaus: de intensiveringslijn voor zwakke lezers (aanpak 1), de basislijn voor gemiddelde lezers (aanpak 2) en de verdiepende lijn voor vlotte lezers (aanpak 3). De aanpak wordt bepaald door de resultaten van methode-onafhankelijke en methodegebonden toetsen. In het Estafette Dashboard worden de toetsresultaten omgezet naar adviezen voor de Estafette aanpak.

Materialen

Estafette bevat voor elk half jaar twee leerstofpakketten passend bij het betreffende AVI-niveau. De leerstofpakketten bestaan o.a. uit een omnibus en een werkboek. Een omnibus bevat een tekstboek aan de ene zijde van het boek en een leesboek aan de andere zijde. Het tekstboek komt in de lessen aan bod, het leesboek bevat een doorlopend verhaal en is bedoeld om vrij te lezen. Daarnaast is er voor elk half jaar, dus passend bij een AVI-niveau, een ringboekje 'Vloeiend & vlot' beschikbaar. In deze ringboekjes komen alle woordtypen van een bepaald niveau aan de orde en worden de woorden herhaald die eerder op een lager niveau zijn aangeboden. In de ringboekjes wordt het woordtype uitgelegd, waarna er oefeningen volgen op woord-, zins- en tekstniveau.

Colofon

Deze analyse is gemaakt in het kader van Dyslexie Centraal door het Expertisecentrum Nederlands.

© 2025

Aanvullend op de materialen is er een leesserie van Estafette beschikbaar. Hierin zijn diverse tekstsoorten opgenomen, aansluitend bij het leesniveau van leerlingen van een bepaalde jaargroep.

Woordtype centraal

Voor groep 4, 5 en 6 staan per twee lessen (een basisles en een vervolgles) één tekst en één woordtype centraal. In de basisles gaat het om het correct en vlot lezen, in de vervolgles om het vloeiend lezen. De vlotte lezers lezen de tekst direct vloeiend in de basisles en passen in de vervolgles het geleerde toe in een andere tekst. In groep 7 en 8 worden er niet één, maar drie woordtypen per twee lessen gebundeld. In groep 4, 5 en 6 worden per week twee basislessen en twee vervolglesen gegeven, in totaal vier lessen per week. In groep 7 en 8 wordt er één basisles en één vervolgles gegeven, in totaal twee lessen per week. Elke les duurt ongeveer 35 minuten. Naast de opbouw in moeilijkheid per woordtype zit er in de methode een opbouw in de lengte en de complexiteit van zinnen en teksten.

Onderbouwing en werkwijze

Onderstaande beschrijving van de inzet van de methode voor de ondersteuning van de zwakkere lezers op ondersteuningsniveau 1 en de invulling van ondersteuningsniveau 2 en 3 gaat alleen over het onderdeel technisch lezen. De lessen voor begrijpend lezen en studerend lezen laten we buiten beschouwing. We beschrijven de elementen die passen bij de differentiatie voor zwakkere lezers op ondersteuningsniveau 1 en elementen die horen bij ondersteuningsniveau 2 en 3. Bij de keuze van deze elementen vormden de normatieve criteria uit de [Handreiking voor de invulling van de ondersteuningsniveaus 2, 3 en 4 bij lees-/spellingproblemen en dyslexie \(2021\)](#) het uitgangspunt.

Wat biedt de methode voor zwakkere lezers op ondersteuningsniveau 1?

Noodzakelijke elementen	Gekeken naar de volgende onderdelen: (wel/niet aanwezig en hoe vormgegeven)
Ondersteuningsniveau 1 (Doelgroep: alle leerlingen)	
Differentiatie voor de zwakkere lezers in een groep door verlengde instructie en verlengde begeleide inoefening	Handreiking ¹ voor het bieden van verlengde instructie en verlengde begeleide inoefening binnen de reguliere (lees) les

Voor de zwakkere lezers biedt Estafette tijdens de reguliere basisles in de intensiveringslijn (aanpak 1) verlengde instructie en verlengde begeleide inoefening aan (zie de lesfase 'aan de slag'). Na een gezamenlijke introductie en doelbespreking, een uitleg en een werkinstructie, krijgen de zwakkere lezers extra instructie bij de opdrachten die de andere leerlingen zelfstandig maken. Hierbij begeleidt de leerkracht het hardop lezen en maakt daarbij onder andere gebruik van voor-koor-door-lezen.

¹ Met handreiking bedoelen we gerichte aanwijzingen en instructie voor de leerkracht

Wat biedt de methode op ondersteuningsniveau 2?

Noodzakelijke elementen	Gekeken naar de volgende onderdelen: (wel/niet aanwezig en hoe vormgegeven)
Ondersteuningsniveau 2 (Doelgroep: de laagste 25% lezers in de groep)	
Uitbreiding van de leertijd met daarin verlengde instructie en verlengde begeleide inoefening.	Handreikingen voor het bieden van verlengde instructie en verlengde inoefening voor of na de reguliere (lees)les: <ul style="list-style-type: none"> • een intensivering van de instructie door de leerkracht, bijvoorbeeld herhaling in kleinere stappen en extra voordoen/modellen • gelegenheid tot extra oefenen met extra feedback van de leerkracht
Monitoring van de voortgang en evaluatie van de ondersteuning	Handreikingen voor het evalueren van de geboden hulp op ondersteuningsniveau 2

Naast de extra ondersteuning die de zwakkere lezers tijdens de reguliere lessen krijgen, is er voor deze leerlingen extra leestijd gereserveerd buiten de les. Voor iedere reguliere basis- en vervolgles staan in de methode extra leesactiviteiten uitgewerkt, met gerichte instructie voor de leerkracht. Deze sluiten aan bij het doel van de reguliere les. De leerkracht heeft hierbij steeds de keuze uit drie activiteiten op woord- en zinsniveau en drie activiteiten op tekstniveau. Er wordt bij deze extra leestijd (4x 15 minuten per week) gebruik gemaakt van de ringboekjes 'Vloeiend en vlot' en ook van zelfgekozen boeken en teksten. In het algemene deel van de handleiding staan aanvullende suggesties voor aanpakken die de leerkracht kan inzetten bij de extra leestijd, zoals RALFI-lezen en de wacht-hint-prijs-methodiek.

Leerlingen kunnen daarnaast extra oefenen met de oefensoftware (de Leestrainer). Hiermee werken leerlingen in principe zelfstandig, maar Estafette biedt wel de mogelijkheid voor leerlingen om zichzelf tijdens het hardop lezen met de oefensoftware op te nemen. De leerkracht kan deze opname op een later moment, samen met de leerling, terugluisteren en evalueren, en daarmee zicht houden op de leesontwikkeling van de leerling.

Estafette bevat methodegebonden technisch leestoetsen op woord- en tekstniveau, waarmee de geboden hulp op ondersteuningsniveau 2 geëvalueerd kan worden. Naast de methodegebonden toetsen biedt Estafette de methode-onafhankelijke Leestempotoets van Cito aan, die klassikaal kan worden afgenomen. De handleiding geeft aan dat in ieder geval bij de zwakke lezers, naast de Leestempotoets, ook de DMT en AVI moeten worden afgenomen om hun leesontwikkeling verder te monitoren. Op basis van de resultaten van deze methode-onafhankelijke toetsen worden leerlingen ingedeeld in aanpak 1, 2 of 3.

Wat biedt de methode op ondersteuningsniveau 3?

Noodzakelijke elementen	Gekeken naar de volgende onderdelen: (wel/niet aanwezig en hoe vormgegeven)
Ondersteuningsniveau 3 (Doelgroep: de laagste 10% lezers in de groep)	
Constateren van hiaten in de leesontwikkeling van de leerling	Handreiking voor of ondersteuning bij het maken van foutenanalyse
Uitbreiding van de leertijd met 60 minuten met een specifieke interventie, afgestemd op de hiaten in de leesontwikkeling	Gerichte lees oefeningen die aansluiten bij de hiaten in de leesontwikkeling van de leerling met daarbij instructie voor de leerkracht of begeleider

De methode Estafette geeft geen specifieke aanwijzingen voor het maken van een foutenanalyse. De handleiding geeft aan dat de onderwijsprofessional aan de hand van de DMT en de AVI een foutenanalyse kan maken.

Wel biedt de methode met de ringboekjes 'Vloeiend & vlot' oefenmateriaal waarmee de onderwijsprofessional kan aansluiten bij de hiaten in de leesontwikkeling van de leerling. Met de ringboekjes kan namelijk gericht geoefend worden met bepaalde woordtypen op zowel woord-, zins-, als tekstniveau. Afhankelijk van de materialen die al zijn ingezet bij ondersteuningsniveau 2, kunnen onderdelen van de ringboekjes gebruikt worden om een deel van ondersteuningsniveau 3 in te vullen. De leerkrachtinstructies die staan beschreven bij de 'extra leestijd' in de handleiding van de methode geven specifieke aanwijzingen voor de onderwijsprofessional voor de inzet van de ringboekjes. Naast de ringboekjes kan gebruik gemaakt worden van de teksten passend bij het AVI-niveau van de leerlingen uit de aanvullende leesserie van Estafette. De onderwijsprofessional kan hierbij de aanpakken inzetten die beschreven worden in de algemene handleiding van de methode, zoals RALFI-lezen en de wacht-hint-prijs-methodiek.